

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**76-ї НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ПРОФЕСОРІВ,
ВИКЛАДАЧІВ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ,
АСПІРАНТІВ ТА СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ**

ТОМ 1

14 травня – 23 травня 2024 р.

визначення абсолютної ренти буде надано методиці чи підходу які більш повно розкриють механізм її оцінки.

Визначення величини абсолютної ренти (рентного доходу) здійснено на основі вартісної концепції, яка потребує спочатку визначення відносно гірших за якістю земельних ділянок, або деяку умовну площу, яка в даному випадку підлягала оцінюванню, що здійснено за комплексом факторів пов'язаних із найменш сприятливими ґрунтово-кліматичними умовами в зоні розташування цих досліджуваних земель (ділянок).

Література

1. Шарий Г.І. Інституційне забезпечення розвитку земельних відносин в аграрному секторі України : [монографія] / Г.І. Шарий ; М-во освіти і науки України, Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка. –Полтава, 2016. –604 с.

УДК 314.1

*В.Ю. Лугова, магістрант,
М.Б. Чижевська, к.е.н., доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ПРОБЛЕМИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ПОКРАЩЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В УКРАЇНІ

Демографічна ситуація є ключовим аспектом соціально-економічного розвитку країни, оскільки вона впливає на багато сфер життя суспільства, включаючи економіку, політику, охорону здоров'я та соціальну стабільність.

Сучасна демографічна ситуація в Україні характеризується збільшенням смертності і відсутністю природного приросту населення, зменшенням кількості новонароджених; скороченням тривалості життя; старінням населення, збільшенням «навантаження» на працездатну його частину; погіршенням здоров'я нації; інтенсифікацією міграційних процесів, вплив яких на демографічні та соціально-економічні показники антагоністичний і нерідко має негативний характер [1].

Для кращого розуміння цієї проблематики необхідно проаналізувати фактори, які впливають на демографічну ситуацію населення. Основні проблеми в демографічній сфері довоєнного періоду: скорочення чисельності населення України, передусім через перевищення рівня смертності над рівнем народжуваності. Якщо у 1991 р. кількість населення України становила 51,6 млн., то за оцінками Держкомстату, на 1 січня 2022р. це вже було 41,16 млн осіб [2]. За даними ООН станом на 2022р. в Україні мешкало 43792 тис. осіб

[3] (варто наголосити, що ООН здійснює підрахунки в міжнародно визнаних кордонах України) [5]. Спостерігаються високі показники смертності чоловіків працездатного віку. Очікувана тривалість життя чоловіків майже на 10 років менше (65,1 року) проти жінок (74,4 року), частка громадян віком до 17 років у структурі постійного населення країни тримається на рівні 18,1% (2019 р.) – 17,9% (2021р.) [2]. Отже, менше жінок досягатиме репродуктивного віку в середньостроковій та довгостроковій перспективах. Зрозуміло, що це буде значною проблемою для демографічного відновлення після війни.

За даними Міжнародної організації з міграції, переміщення населення всередині України охопило близько 8 млн [4]. Унаслідок масового внутрішнього переміщення людей з регіонів, які тимчасово окуповані або в яких тривають активні бойові дії, змінився демографічний склад деяких областей України – передусім східних та південних. Це значною мірою вплинуло на кількісну, вікову та гендерну структуру їхнього населення, оскільки велика частина жінок (усіх вікових груп), дітей та підлітків залишили місця постійного життя. Внутрішня міграція також зумовлює низку інших проблем, серед них – мовна та культурна адаптація, безробіття, відсутність належного забезпечення якісними освітніми та медичними послугами, базовими умовами життєдіяльності.

Україна стикається зі складною демографічною ситуацією, яка характеризується низьким рівнем народжуваності, високою смертністю, старінням населення та масовою еміграцією молодих людей за кордон. Ці фактори ставлять під загрозу сталий розвиток країни та потребують комплексних заходів для вирішення.

Рекомендації для поліпшення демографічної ситуації:

1. Підтримка сімей з дітьми: Впровадження програм підтримки сімей, включаючи надання матеріальної допомоги, забезпечення доступності дитячих садків та освітніх послуг для дітей. Це сприятиме полегшенню фінансового та соціального тиску на батьків та збільшенню комфорту виховання дітей.

2. Підвищення рівня медичної допомоги: Розширення доступності якісної медичної допомоги для всього населення, зокрема для жінок, дітей та людей похилого віку. Це дозволить знизити показники смертності та покращити якість життя населення.

3. Стимулювання економічного зростання: Розвиток економіки та створення нових робочих місць для молоді сприятиме зменшенню масової еміграції та збільшенню народжуваності. Інвестиції у освіту та інновації допоможуть зберегти та привернути талановитих фахівців в країну.

4. Політика міграції: Розробка ефективної політики міграції, яка б сприяла залученню та інтеграції іммігрантів у суспільство, зокрема шляхом спрощення процедур отримання робочих віз та створення умов для соціальної адаптації.

5. Припинення бойових дій: Перемога України у війні проти рф створить

умови для відновлення мирного життя та сприятиме зменшенню гуманітарної кризи, що впливає на демографічну ситуацію.

6. Розвиток інфраструктури: Інвестування в розвиток транспортної, комунікаційної та енергетичної інфраструктури сприятиме покращенню якості життя та збільшенню привабливості регіонів для проживання.

7. Підвищення економічного розвитку: Ступінь розвитку економіки впливає на демографічні процеси через вплив на рівень життя, доступність медичних та соціальних послуг, а також можливості зайнятості. Інвестиції в розвиток та модернізацію економіки сприятимуть створенню умов для стійкого росту населення та покращенню демографічної ситуації.

Всі ці аспекти допоможуть налагодити демографічні процеси в Україні та сприяти сталому розвитку країни.

Зазначимо, що затягування війни в Україні не лише призводить до гуманітарної кризи, але й має значний вплив на демографічну ситуацію та міграційні процеси. Інтенсивність та напрямок міграції українців залежать від багатьох факторів, включаючи розмір та характер зон військових дій, стан місцевої інфраструктури, обстріли населених пунктів, кризові ситуації техногенного та природного характеру, рівень соціально-економічного відновлення звільнених територій та зміни на ринку праці. Внутрішня міграція, зокрема, впливає на демографічний склад регіонів, особливо східних та південних областей, де відбувається концентрація внутрішньо переміщених осіб. Це призводить до змін у віковій та гендерній структурі населення, а також створює ряд соціально-економічних викликів, включаючи безробіття та відсутність доступу до якісних освітніх та медичних послуг. Зменшення пропозицій щодо працевлаштування та недостатнє соціальне забезпечення створюють напружену ситуацію на ринку праці, що потребує дієвих заходів з боку держави та інших зацікавлених сторін для забезпечення соціального захисту та підтримки мігрантів, особливо жінок з дітьми та інших вразливих груп населення.

Отже, підтримка сімей з дітьми, підвищення рівня медичної допомоги, стимулювання економічного зростання, розвиток політики міграції та припинення бойових дій є ключовими напрямками діяльності для забезпечення стабільності та підвищення якості життя населення. Розвиток інфраструктури та підвищення економічного розвитку також відіграють важливу роль у цьому процесі. Всі ці заходи мають потенціал зробити вагомий вплив на демографічні показники країни та сприяти покращенню її соціально-економічного стану.

Література

1. Польова Т. Аналіз демографічних змін та якості життя населення у сучасній Україні Вісник Запорізького національного університету. 2010. № 2 (6). С. 165-171.
2. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Countries in the world by population. 2024. URL: <https://www.worldometers.info/world-population/population-by-country/>

4. ЗВІТ ПРО ВНУТРИШНЄ ПЕРЕМІЩЕННЯ В УКРАЇНІ ОПИТУВАННЯ ЗАГАЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ РАУНД 8, 17 - 23 СЕРПНЯ 2022 РОКУ. URL: <https://dtm.iom.int/reports/zvit-pro-vnutrishne-peremischennya-v-ukraini-opituvannya-zagalnogo-naselennya-raund-8-17-23?close=true>

УДК 005.95:658.3

*А.Р. Мозуль, студентка,
Т.О. Галайда, старший викладач
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

АДАПТАЦІЯ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ТОРГОВЕЛЬНИХ КОМПАНІЙ ДО УМОВ ВОЄННОГО СТАНУ

Аналіз досліджень в HR-сфері показав, що до складових загальної моделі управління персоналом торговельного підприємства відносять: мету діяльності, систему планування, економічні цільові показники результативності, ефективність управлінських рішень, гнучкість організаційної структури управління, HR-методи та інструменти, критерії ефективності системи управління персоналом та їх взаємозв'язок із зовнішнім середовищем компанії. Трудова діяльність в сфері продажів та послуг відноситься до такого типу, який передбачає значний ступінь комунікацій, а також супроводжується значним емоційним навантаженням. В умовах криз та інших стресогенних факторів, а особливо в умовах воєнного стану в Україні, торговельні працівники, як і всі інші, хто працює у сфері послуг, опинилися «на лінії вогню». Система управління персоналом торговельної компанії не завжди здатна ефективно функціонувати у таких екстремальних умовах.

Під час воєнного стану від керівництва підприємства вимагається прийняття рішучих заходів, таких як прискорення процесу ухвалення управлінських рішень, адаптація стилю управління, покращення комунікаційних процесів, забезпечення безпеки працівників, їхнього психологічного здоров'я та підтримання продуктивності. Інформування персоналу щодо планів подолання кризи є дуже важливим для того, щоб уникнути поширенню чуток, які можуть завдати шкоди ефективності підприємства. Працівники мають отримувати достовірну інформацію про кризовий стан справ безпосередньо від керівництва [1].

Керівництву торговельного підприємства важливо знати індикатори стресових ситуацій, щоб здійснити аналіз причин їх прояву та прийняти відповідні управлінські рішення. Для підвищення рівня трудової мотивації працівників торговельного підприємства необхідно дослідити, на якому рівні вони позиціонують наступні ключові цінності: цінність праці, цінність колективу та цінність кар'єрного зростання.